

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 8 lipca 1997 r.

w sprawie szczególnych warunków sanitarnych przy produkcji i w obrocie naturalnych wód mineralnych, mineralnych wód mieszanych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. Nr 29, poz. 245, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1985 r. Nr 12, poz. 49, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1992 r. Nr 33, poz. 144 i Nr 91, poz. 456 oraz z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 60, poz. 369) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki sanitarne produkcji naturalnych wód mineralnych, mineralnych wód mieszanych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych, zwanych dalej „wodami”, przeznaczonych do wprowadzania do obrotu w opakowaniach jednostkowych.

§ 2. W rozumieniu rozporządzenia:

- 1) naturalną wodą mineralną jest woda pochodząca ze złoża podziemnego, izolowanego geologicznie od zanieczyszczeń zewnętrznych, o udokumentowanych zasobach, wyróżniająca się pierwotną czystością, stałym naturalnym składem chemicznym oraz zawartością makro- i mikrośladników w ilościach i wzajemnych proporcjach korzystnych dla zdrowia,
- 2) mineralną wodą mieszaną jest woda otrzymywana z naturalnych wód mineralnych, różniących się składem chemicznym przez ich zmieszanie w określonych statych proporcjach ilościowych,
- 3) naturalną wodą źródłaną jest woda niskozmineralizowana, pochodząca ze złoża podziemnego o udokumentowanych zasobach, pierwotnie czysta, której skład chemiczny i właściwości mogą podlegać niewielkim wahaniom uwarunkowanym geologicznie,
- 4) wodą stołową jest woda naturalnie lub sztucznie mineralizowana, otrzymywana przez zmieszanie

wody źródlanej lub wody podziemnej służącej do zaopatrywania ludności w wodę z naturalną wodą mineralną, solami naturalnymi lub innymi składnikami mineralnymi.

§ 3. 1. Wymagania organoleptyczne, chemiczne, fizyczne i mikrobiologiczne, jakim powinny odpowiadać naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana, naturalna woda źródłana, oraz wymagania mikrobiologiczne i zawartość związków azotowych w wodzie stołowej określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Woda stołowa, z wyjątkiem składników decydujących o jej zmineralizowaniu, powinna odpowiadać wymaganiom organoleptycznym, fizycznym i chemicznym określonym w odrębnych przepisach.

§ 4. Podmiot gospodarczy może produkować naturalną wodę mineralną, mineralną wodę mieszaną, naturalną wodę źródłaną oraz wodę stołową, jeżeli posiada:

- 1) dokumentację hydrogeologiczną zawierającą ustalenie zasobów wód podziemnych oraz dane o ich pochodzeniu, zatwierdzoną w trybie odrębnych przepisów,
- 2) pozwolenie wodnoprawne, wydane na podstawie ustawy z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230, z 1980 r. Nr 3, poz. 6, z 1983 r. Nr 44, poz. 201, z 1989 r. Nr 26, poz. 139 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 198 i Nr 39, poz. 222, z 1991 r. Nr 32, poz. 131 i Nr 77, poz. 335, z 1993 r. Nr 40, poz. 183, z 1994 r. Nr 27, poz. 93, z 1995 r. Nr 47, poz. 243, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 47, poz. 299), lub koncesję wydaną na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 i z 1996 r. Nr 106, poz. 496),

3) ocenę jakości wody, sporządzoną przez Państwowy Zakład Higieny.

§ 5. 1. Woda do produkcji naturalnej wody mineralnej oraz naturalnej wody źródłanej może być wydobywana kilkoma ujęciami ze złoża podziemnego tylko w przypadku takiego samego składu chemicznego wody z tych ujęć.

2. Woda do produkcji naturalnej wody mineralnej, mineralnej wody mieszanej i naturalnej wody źródłanej nie może być czerpana z ujęcia i z urządzeń służących do zaopatrywania ludności w wodę.

3. System wydobywania wody podziemnej ze złoża i doprowadzania jej do rozlewni naturalnej wody mineralnej, mineralnej wody mieszanej i naturalnej wody źródłanej powinien zapewniać zachowanie naturalnych właściwości wody podziemnej.

4. Woda podziemna do produkcji naturalnej wody mineralnej, mineralnej wody mieszanej, naturalnej wody źródłanej i wody stołowej powinna być doprowadzana z ujęcia do rozlewni rurociągiem. Niedopuszczalny jest transport wody do rozlewni w jakichkolwiek pojemnikach i cysternach.

5. Każde ujęcie naturalnej wody mineralnej oraz naturalnej wody źródłanej musi posiadać określoną nazwę. Jeżeli z ujęcia do produkcji naturalnej wody mineralnej lub z ujęcia do produkcji naturalnej wody źródłanej korzysta więcej niż jeden producent, to gotowy produkt musi mieć tę samą nazwę handlową.

§ 6. 1. W toku produkcji naturalnej wody mineralnej, mineralnej wody mieszanej i naturalnej wody źródłanej dopuszcza się stosowanie metod poprawiających cechy organoleptyczne wody, jak: napowietrzanie wody z ujęcia w celu odgazowania (siarkowodór, radon) i odżelazianie oraz filtrację osadów na filtrach żwirowych. Zastosowanie innych filtrów wymaga każdorazowo uzyskania pozytywnej opinii Państwowego Zakładu Higieny.

2. Dopuszcza się stosowanie promieniowania UV wyłącznie w celu zapewnienia właściwych wymagań mikrobiologicznych wody w związku z jej napowietrzaniem.

3. Naturalne wody mineralne, mineralne wody mieszane, naturalne wody źródlane i wody stołowe mogą być nasycone w toku produkcji dwutlenkiem węgla naturalnego pochodzenia lub spełniającym wymagania PN-C-84-909: 1972.

§ 7. 1. Rozlewnia wód powinna znajdować się w odrębnym budynku lub jego wydzielonej części, w bliskim sąsiedztwie ujęcia.

2. Rozlewnia wód powinna posiadać odrębną instalację doprowadzającą wodę ze złoża podziemnego

oraz odrębną instalację z zimną i ciepłą wodą używaną w procesie produkcyjnym.

3. Naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana, naturalna woda źródłana i woda stołowa powinny być produkowane w wyodrębnionych ciągach technologicznych. Produkcja naprzemienna z innymi napojami wymaga zgody państwowego terenowego inspektora sanitarnego, po przedstawieniu pozytywnej opinii Państwowego Zakładu Higieny.

§ 8. 1. Opakowania jednostkowe naturalnych wód mineralnych, mineralnych wód mieszanych, naturalnych wód źródłanych i wód stołowych, z wyjątkiem opakowań szklanych, oraz ich zamknięcia powinny posiadać atest Państwowego Zakładu Higieny.

2. Wielkość opakowań jednostkowych dla naturalnej wody mineralnej i mineralnej wody mieszanej nie może przekraczać pojemności 2 dm³. Naturalne wody źródlane i wody stołowe mogą być rozlewane do opakowań różnego typu i pojemności. Opakowania o pojemności większej niż 5 dm³ powinny być zaopatrzone w kranik lub inne urządzenie dozujące.

3. Mycie i dezynfekcja wszystkich rodzajów opakowań jednostkowych powinny być zautomatyzowane i powinny zapewniać czystość opakowań pod względem fizycznym, chemicznym i mikrobiologicznym.

§ 9. Wody powinny być znakowane w sposób określony w przepisach o znakowaniu środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych przeznaczonych do obrotu, a ponadto należy na nich umieszczać następujące informacje:

1) rodzaj wody, określony zgodnie z § 1 oraz klasyfikacją naturalnych wód mineralnych, mineralnych wód mieszanych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych, zawartą w załączniku nr 2 do rozporządzenia, a także zawartość charakterystycznych składników,

2) nazwę ujęcia i miejscowość, w której znajduje się ujęcie,

3) zawartość dwutlenku węgla — dla wód nasyconych CO₂.

§ 10. Przepisy rozporządzenia, z wyjątkiem § 4 pkt 1 i 2, § 5, § 6 ust. 1, § 7 i § 8 ust. 3, stosuje się także do obrotu wodami przywożonymi z zagranicy.

§ 11. Podmioty gospodarcze prowadzące rozlewnie wód w dniu wejścia w życie rozporządzenia dostosują warunki sanitarne produkcji wód do wymagań określonych rozporządzeniem w terminie 2 lat od wejścia w życie rozporządzenia.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: *R. J. Żochowski*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 8 lipca 1997 r. (poz. 544)

Załącznik nr 1

WYMAGANIA ORGANOLEPTYCZNE, CHEMICZNE, FIZYCZNE I MIKROBIOLOGICZNE DLA BUTELKOWANYCH NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH, MINERALNYCH WÓD MIESZANYCH, NATURALNYCH WÓD ŹRÓDLANYCH I WÓD STOŁOWYCH

I. Wymagania organoleptyczne, fizyczne i chemiczne

Lp.	Wskaźnik jakości	Jednostka	Wymagane wartości
1	Barwa	mgPt	poniżej 5
2	Mętność	mg/dm ³	poniżej 3
3	Zapach		niewyczuwalny obcy
4	Smak		niewyczuwalny obcy
5	Odczyn	pH	5,0–8,5
6	Chlorki (Cl)	mg/dm ³	poniżej 300 ^{a)}
7	Fluorki (F)	"	poniżej 1,5 ^{a)} /2,5 ^{b)}
8	Sód (Na)	"	poniżej 200 ^{a)}
9	Siarczany (SO ₄)	"	poniżej 250 ^{a)}
10	Żelazo (Fe)	"	poniżej 0,5 ^{c)}
11	Całkowita promieniotwórcza aktywność α	Bq	0,1
12	Całkowita promieniotwórcza aktywność β	Bq	1,0

a) dla naturalnych wód Źródłanych i wód niskozmineralizowanych

b) dla naturalnych wód mineralnych

c) dla wód odżelazianych

II. Substancje niepożądane w nadmiernych ilościach i toksyczne

Lp.	Wskaźnik jakości	Jednostka	Najwyższa dopuszczalna wartość
1	2	3	4
13	Amoniak (NH ₄)	mg/dm ³	1,00
14	Antymon (Sb)	"	0,01
15	Azotyny (NO ₂)	"	0,005
16	Azotany (NO ₃)	"	10,00/20,00 ^{a)}
17	Arsen (As)	"	0,05
18	Bar (Ba)	"	1,00
19	Bor (H ₃ BO ₃)	"	30,00
20	Cyjanki (CN)	"	0,01
21	Cynk (Zn)	"	1,00
22	Chrom (Cr)	"	0,01

1	2	3	4
23	Glin (Al)	mg/dm ³	0,10
24	Kadm (Cd)	"	0,003
25	Mangan (Mn)	"	0,50
26	Miedź (Cu)	"	1,00
27	Nikiel (Ni)	"	0,02
28	Ołów (Pb)	"	0,01
29	Rtęć (Hg)	"	0,001
30	Selen (Se)	"	0,01
31	Siarczki (S ₂)	"	0,05
32	ChZT (O ₂)	"	3,00
33	Fenole	"	0,002
34	Detergenty anionowe reagujące z błękitem metylenowym	"	0,01
35	DDT i jego metabolity	"	0,0002
36	Benzo(a) piren benzo/k/fluoranten benzo/b/fluoranten benzo/g, h, i/perylene indeno/1, 2, 3-c,d piren fluoranten	ng/dm ³	10 suma wwa* 100

a) dla naturalnych wód źródłanych i wód stołowych

* wwa— wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne

III. Wymagania mikrobiologiczne

Najwyższa dopuszczalna wartość

Lp.	Wskaźnik jakości	Woda z ujęcia	Woda w butelce	
			do 12 h od napełnienia	po 12 h od napełnienia
37	Liczba bakterii grupy coli w 250 ml wody	0	0	0
38	Liczba bakterii grupy coli typu kałowego w 250 ml wody	0	0	0
39	Liczba bakterii <i>Pseudomonas aeruginosa</i> w 250 ml wody	0	0	0
40	Liczba bakterii <i>Streptococcus faecalis</i> w 250 ml wody	0	0	0
41	Najwyższa dopuszczalna liczba bakterii wyhodowanych w 1 ml wody na agarze odżywczym: — w temp. 37°C po 24 godz. — w temp. 20°C po 72 godz.	5 20	20 100	nie oznacza się

KLASYFIKACJA NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH, MINERALNYCH WÓD MIESZANYCH, NATURALNYCH WÓD ŹRÓDLANYCH ORAZ WÓD STOŁOWYCH**I. Według ogólnej zawartości rozpuszczonych składników mineralnych**

1. Woda niskozmineralizowana — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana, naturalna woda źródłana — woda zawierająca w 1 dm³ poniżej 500 mg rozpuszczonych składników mineralnych.
2. Woda średnierzmineralizowana — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana — woda zawierająca w 1 dm³ od 500 do 1500 mg rozpuszczonych składników mineralnych.
3. Woda wysokozmineralizowana — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana — woda zawierająca w 1 dm³ powyżej 1500 mg rozpuszczonych składników mineralnych.

II. Według stopnia nasycenia dwutlenkiem węgla:

1. Wody nie nasycone dwutlenkiem węgla.
2. Wody z niską zawartością dwutlenku węgla naturalnego pochodzenia lub CO₂ wg PN-C-84-909:1972 — wody zawierające poniżej 2500 mg CO₂/dm³.
3. Wody z wysoką zawartością dwutlenku węgla naturalnego pochodzenia lub CO₂ wg PN-C-84-909:1972 — wody zawierające powyżej 4000 mg CO₂/dm³.

III. Według zawartości składników mineralnych mających znaczenie fizjologiczno-odżywcze dla zdrowia, których obecność i stężenie należy zaznaczyć większymi literami na etykiecie

1. Woda słona — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana, woda stołowa zawierająca powyżej 1000 mg NaCl/dm³

2. Woda niskosodowa — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana, woda źródłana zawierająca poniżej 20 mg Na⁺/dm³.
3. Woda z naturalną zawartością magnezu — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana i woda stołowa zawierająca magnez Mg²⁺ w stężeniu 50–300 mg/dm³.
4. Woda z naturalną zawartością wapnia Ca²⁺ — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana i woda stołowa zawierająca wapń w stężeniu 150 – 500 mg/dm³.
5. Woda z naturalną zawartością fluorków F⁻ — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana zawierająca fluorki w stężeniu 1,5–2,5 mg/dm³.
6. Woda z naturalną zawartością jodków J⁻ — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana zawierająca jodki w stężeniu 0,5–1,0 mg/dm³.
7. Woda z naturalną zawartością siarczanów SO₄⁻ — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana i woda stołowa zawierająca siarczany w stężeniu 250–600 mg/dm³.
8. Woda z naturalną zawartością żelaza Fe²⁺ — naturalna woda mineralna zawierająca żelazo w stężeniu 5,0–10,0 mg/dm³.
9. Woda alkaliczna — naturalna woda mineralna, mineralna woda mieszana i woda stołowa zawierająca wodorowęglany HCO₃⁻ w stężeniu 600–1200 mg/dm³.